

द्विशूर्प लि० हाभ्यां श्रुपाभ्यां क्रीतम् “श्रुपादजन्मतरस्याम्”
पा० अज्ठजो वा “अध्यर्द्धपूर्वदिगोलुक्” पा० तयोः लुक् ।
हाभ्यां श्रुपाभ्यां क्रीते, द्वयोः श्रुपयोः समाहारः । दि-
शूर्पी तथा क्रीतमिति विपद्ये ठजेव न अज् श्रुपां-
त्वेऽपि प्रत्ययविधौ तदन्त्यहणनिषेधात् । ठजश्च न
लुक् तस्य द्विगुनिमित्तत्वाभावात् “परिभाषान्तस्येति” पा०
उत्तरपदद्विः । द्विशोर्पिक तत्त्वार्थे लि० स्त्रियां ङीप् ।

द्विशृङ्गिका स्त्री द्वे शृङ्गे इव फले अस्याः कप् अतएवम् ।
मेढ्रशृङ्गां पारस्कारनिष् ।

द्विष वेरे अदा० उभ० सक० अनिट् । द्वेष्टि द्विष्टे—अद्विषन्—
अद्विषुः । अद्विषत् त द्विषे द्विषे । “यः सर्वानामभि-
क्षेप्तस्तत् प्राप्य शुभाशुभम् । नाभिनन्दति न द्वेष्टि” न
द्वेष्ट्युत्तमं कर्म कृत्ये नानुवृज्यते” गीता “ततोऽद्विषु
निरालोके स्नेहोऽप्येभ्यश्च राज्ञाः” भट्टिः “संवत्सरं
प्रतीक्षेत द्विषन्तीं योषितं पतिम्” मनुः आर्षत्वात् लृप् ।

द्विष् लि० द्वेष्टि द्विष—किप् । यत्नौ अघ्नरः । “रन्वाभ्येवष-
दक्षाणां द्विषामाभिषर्ता ययो” रघुः ।

द्विष लि० द्विष—कर्त्तरि क । द्वेषकारके यत्नौ “तन्मित्रपूजा
तद्विद्विषत्वम्” वृ० सं० ७८८० ।

द्विषत् लि० “द्विषोऽमित्” पा० प्रथमासामानाधिकरन्त्येऽपि
द्विष—यट् । द्वेषकारके यत्नौ अघ्नरः “पार्श्वेनात्र
द्विषन्सुरम्” माघः ।

द्विषन्तप लि० द्विषन् तापयति “द्विषन्तरयोस्तापेः ऋच्”
पा० ऋचि लृङ्गः “अर्द्धिर्नदजन्तस्य” पा० लृप्
संयोगान्त्यतकारस्य ङीपः । यत्नुतापके । घटघटीपहणा-
द्विषविशेषपरिभाषा अनित्या तेन द्विषतीं तापयती-
त्यादौ न ऋच् किन्तु अण् । द्विषतीताप इत्येव सि० को
द्विषत् लि० न० व० । द्विगुणिताः षट् । द्वादशसु “तृषायां
तोषमापन्नोऽजनबद्धाद्यात्मजान् । इत्युपक्रमे सुदेवोरो-
चनो द्विषट्” भाग० ४।१।७

द्विषाष्टिक लि० द्वे षटी अघीष्टो भूतो भूतो भावी वा ठज्
उत्तरपदद्विः । द्वे षटी दिनानि व्याप्य षष्ठे २भूते
२भाविति च । [उदा० दृश्यम् ।

द्विषेष्ट्य लि० द्विष—एषणन् किञ्च । द्वेषयति अद्विषेष्ट्यन्द्
द्विष्ट लि० द्विष—कर्मणि क्त । द्वेषविषये “निवृत्तिस्तु भवेद्द्वे-
षात् द्विष्टसाधनताधियः” भाषा० द्वेषयन्द् इत्यम् ।
द्वष्ट+प्रणे० । २तात्वे न० वारचन्द्ररी ।

द्विष्ठ लि० द्वयोस्तद्विष्टि स्या—क “अन्वात्वेति” पा० प्रत्यम् ।

१द्वयोः स्थिते संयोगविभागादौ २स्थानद्वयस्थिते “द्विष्ठा-
क्षिचिच्चयाभ्यस्तादृशबाधरभाजिताः” सू० सि० । द्विः द्वि-
वारं स्थितम् वा विसर्गलोपे न प्रत्यम् । द्विस्थ द्विवारस्थिते
लि० “त्रिभुजे भुजयोर्योगस्तदन्तरगुणो भुवा हृतो लब्ध्या
द्विस्था भूद्वययुता दक्षिता वाधे तयोः स्याताम्” लीला० ।

द्विस् अण्व० क्रियागणने द्वि+लृच् । द्विवारक्रियादौ
“द्विः शरं नाभिसन्धत्ते द्विः स्थापयति नाश्रितान् । द्विर्द-
दाति न चर्षिभ्यो रात्रौ द्विर्भैव भाषते” । “लिः प्राच्यापो
द्विरन्मृग्य सुखमेतान्युपसृयेत्” ति० त० “द्विः प्रसज्या-
त्ततोसुखम्” मनुः ।

द्विसम लि० द्वे समे परिभाषणस्य ठज् तस्य लुक् । १द्विवर्ष-
परिभाषे । द्विसमधीष्ट इत्यादौ ठज् “परिभाषान्तस्या
संज्ञायाश्चोः” पा० सू० काचपरिभाषाप्रहसम् “संख्यायां
संवत्संख्यस्य च” पा० संवत्सरस्य घृचग्यहणात् नोत्तर-
पदद्विः, अध्यर्द्धेत्यादिना न लुक् अस्य ठजो द्विगु-
निमित्तत्वाभावात् । द्वैसमिक द्विसमव्यापके च्वरादौ ।

द्विस(सा)हस्र लि० हाभ्यां सहस्राभ्यां क्रीतम् द्वे सहस्रे
परिमाणस्य वा अण् । ठजादेरपवादः तस्य वा लुक् ।
१द्विसहस्रक्रीते २द्विसहस्रपरिमिते च । द्विसहस्रपरोदायः
स्त्रियै देवो घनस्य त्व” दायभा० । २द्विगुणितसहस्रे च
द्विसहस्राक्ष ष० द्विराक्षतं सहस्रं शब्द० त० द्विसहस्रं
द्विगुणसहस्रमधीषि यत्नं ऋच् समा० । अनन्ते हेन०
तस्य सहस्रवृत्तत्वेन प्रतिष्ठं द्विदिनेत्यत्वात् तयात्वम् ।

द्विसांवत्सरिक लि० द्विवत्सरं भूतादि ठज् । “संख्यायां
संवत्सरसंख्यस्य च” पा० उत्तरपदद्विः । द्विवर्षं व्याप्य
भूतादौ । [द्विषप्रतिं व्याप्य भूतादौ ।

द्विसाप्तिक लि० द्विषप्रतिं भूतादि ठज् उत्तरपदद्विः
द्विसौत्य लि० द्विवारं सीतया ह्वेन समितं “नौवयोधर्मे-
त्यादिना” पा० यत् । द्विवारं कष्टत्वे ।

द्विसुवर्ण लि० हाभ्यां सुवर्णाभ्यां क्रीतं ठक् अध्यर्द्धेति लुक्
१हाभ्यां सुवर्णाभ्यां क्रीते । द्विसुवर्णेन क्रीतमिति विप्रक्षे-
प्त न लुक् ठको द्विगुनिमित्तत्वाभावात् परिभाषान्तत्वा-
दुत्तरपदद्विः । द्विसौवर्णिक द्विसुवर्णेन क्रीते ।
समाहारद्विगुः । २सुवर्णद्वये स्त्री ङीप् ।

द्विस्तना स्त्री द्वौ स्तनाविव सद्वयवौ यस्याः अस्माकृत्वाच्च
ङीप् । इष्टकाद्विभेदे वा च कात्या० श्रौ० १६।४ सुले
दर्शिता । इष्टकायन्दे ८८१ घृ० दृश्यम् । “स्तनाविवा-
येष्वयति द्विस्तनानष्टनानेके” कात्या० श्रौ० १६।४।१, २।